

ПАЛАМОКЛАДІЙ СПРАВЖНЬОЗЕЛЕНИЙ

Palamocladium euchloron (Müll. Hal.) Wijk
et Margad. (*Pleuropus euchloron* (Müll. Hal.)
Broth.)

Родина Брахітецієві — Brachytheciaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення

Реліктовий (третинний) вид.

Ареал виду та його поширення в Україні

Пд. Європа (Греція), Кавказ, Азія (Туреччина, Іран, Туркменія, Пакистан, Китай). Знахідки в Гірському Криму: Кіровський р-н, г. Агармиш в окол. Старого Криму; ущелина Хапхал біля водоспаду Джур-Джур на р. Сх. Улу-Узень, Кримський ПЗ, верхів'я р. Альма; Бахчисарайський р-н, окол. м. Бахчисарай, с. Соколиного та Машиного, скеля Чуфут-Кале. Адм. регіон: Кр.

Чисельність та структура популяцій

Зростає досить великими дернинками.

Причини зміни чисельності

Не з'ясовані.

Умови місцезростання

На ґрунті, затінених вапнякових скелях та каменях у дубових і букових лісах.

Загальна біоморфологічна характеристика

Дернинки потужні, зелені або коричнево-зелені, блискучі. Гілки прямі або більш-менш зігнуті. Стебло повзуче, неправильнорозгалужене або перисторозгалужене (іноді куцисторозгалужене). Листки прямо-відхилені, з широкосерцеподібною основи поступово загострені, глибокопоздовжньоскладчасті, гострозубчасті. Жилка закінчується перед верхівкою листка. Дводомна рослина. Коробочка пряма або слабко зігнута. В Криму спорогонів не утворює; розмножується вегетативно.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

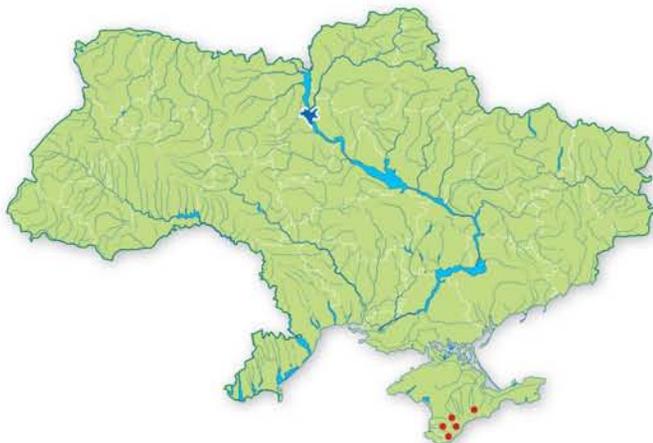
Охороняється на територіях Кримського ПЗ, Хапхальського гідрологічного заказника та пам'ятки природи Агармиський ліс. Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Слободян, 1969; ЧКУ, 1996; Duell, 1985, 1992.

Автор: Л. Я. Партика
Малюнок: А. В. Білоусова

ОРТОТЕЦІЙ РУДУВАТИЙ

Orthothecium rufescens (Dicks. ex Brid.)
Schimp.

Родина Плагіотецієві — Plagiotheciaceae

Природоохоронний статус виду

Рідкісний.

Наукове значення

Бореально-монтанний вид з диз'юнктивним ареалом.

Ареал виду та його поширення в Україні

Зх. і Пн. Європа, Кавказ, Азія, Пн. Америка. Українські Карпати: Чивчинські гори, г. Мокринів Камінь, під г. Гнетеса та Фатія-Банул. Адм. регіон: Ів.

Чисельність та структура популяцій

Утворює поодинокі дернинки в суцільному моховому покриві.

Причини зміни чисельності

Можливо, пригнічення виду іншими компонентами мохового угруповання.

Умови місцезростання

Зростає на вологих затінених вапнякових скелях верхньогірського лісового поясу.

Загальна біоморфологічна характеристика

Потужні мохи в червоно-коричневих блискучих дернинках. Стебло лежаче або висхідне, мало розгалужене. Листки прямо відхилені до зігнутих, видовженоланцетотрикутні, поступово загострені, поздовжньоскладчасті. Клітини вузьколінійні, товстостінні, при основі листка коротші. Дводомний. Коробочка на червоній ніжці, пряmostояча, видовжена до майже циліндричної. Спори дрібні, жовто-зелені, тонкобородавчасті.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Потрібно вести спостереження за станом популяцій, створити заказник на місці зростання виду для охорони кальцієфільних мохоподібних.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Бачурина, Мельничук, 2003; ЧКУ, 1996.

Автор: В.М. Вірченко
Малюнок: А.В. Білоусова

ПЛАГІОТЕЦІЙ НЕКЕРОПОДІБНИЙ

Plagiothecium neckeroideum Schimp.

Родина Плагіотецеві — Plagiotheciaceae

Природоохоронний статус виду

Рідкісний.

Наукове значення

Гірський вид із диз'юнктивним євразійським поширенням; перебуває на сх. межі європейської частини ареалу.

Ареал виду та його поширення в Україні

Центральна і Пд. Європа, Азія. Українські Карпати: масиви Чорногора (ур. Кіз'ї-Улоги), Свидовець (г. Близниця) і Мармароський (г. Піп Іван, Ненеска, Петрос). Адм. регіони: Ів, Зк.

Чисельність та структура популяцій

Зростає окремими нечисленними дернинками, які займають незначну площу в килимі мохових обростань.

Причини зміни чисельності

Відсутність спороношення та конкуренція з іншими мохами.

Умови місцезростання

На вологих затінених скелях у верхньогірському лісовому та субальпійському поясах.

Загальна біоморфологічна характеристика

Рослини в м'яких, плоских, яскраво-зелених дернинках. Стебла лежачі, з дрібнолистими стелонами, нерегулярно розгалужені; гілочки висхідні, на кінцях часто флагелоподібні. Всі листостеблові пагони плоско обліснені. Листки яйцеподібноланцетні, гострокінцеві, вгорі поперечно-хвилясто зморщені. Дводомний. Коробочка на червоній ніжці, по-

хила, з виразною шийкою, коричнева. Спорогони утворює зрідка. Можливо, розмножується вегетативно (уламками пагонів).

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Охороняється у Карпатському НПП. Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

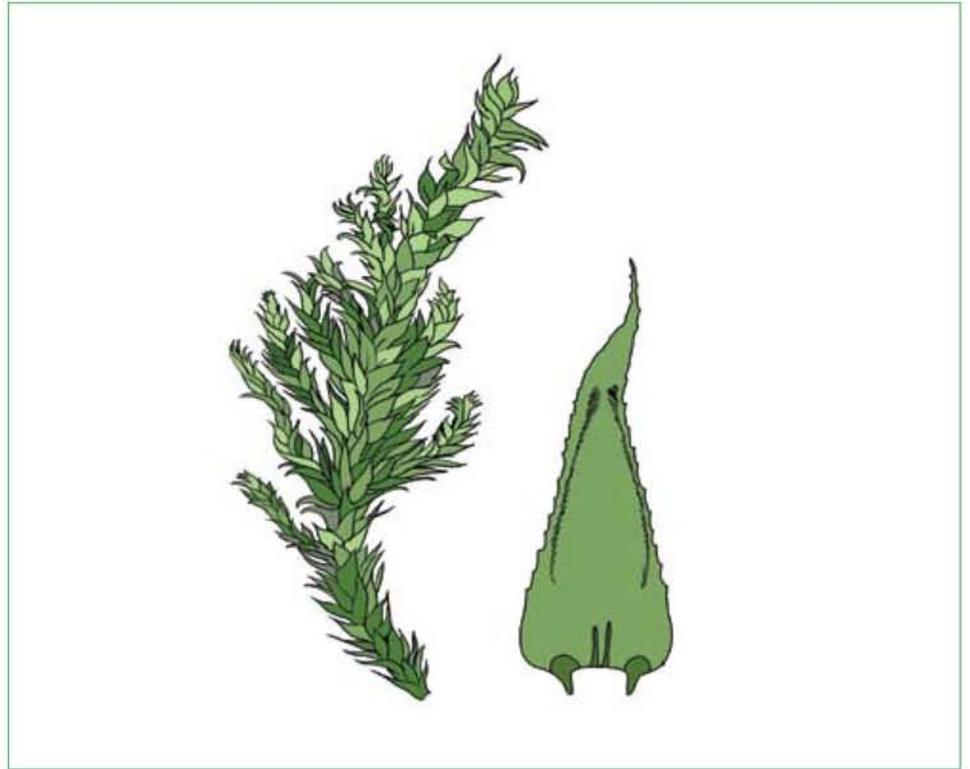
Основні джерела інформації

Бачурина, Мельничук, 2003; ЧКУ, 1996.

Автор: В. М. Вірченко
Малюнок: А.В. Білоусова

ГЕТЕРОФІЛ СПОРІДНЕНИЙ

Heterophyllum affine (Hook.) M. Fleisch.

Родина Пілезіадельфові —
Pylaisiadelphaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Монтанний вид, перебуває на пн.-сх. межі європейської частини ареалу

Ареал виду та його поширення в Україні
Європа, Кавказ, Азія, Пн. Америка. Трапляється в Українських Карпатах (Горгани, Свидавець, Черногора). Адм. регіони: Ів, Зк.

Чисельність та структура популяцій
Росте окремими дернинками серед інших мохоподібних в епіксільних обростаннях.

Причини зміни чисельності

Можливо, порушення старих деревостанів і знищення природних місцезростань.

Умови місцезростання

На гнилій деревині у гірських лісах.

Загальна біоморфологічна характеристика

Досить потужний мох у нещільних, яскраво-зелених дернинках. Стебло майже правильно перисторозгалужене, з шилоподібними або ланцетними псевдопарафіліями при основі гілок. Стеблові листки прямо відхилені, видовженояйцеподібні, раптово звужені у ланцетну зазублену верхівку. Жилка подвійна й коротка або відсутня. Клітини прозенхіматичні, при основі листка коротші,

у кутках основи є група квадратних золотавожовтих клітин. Однодомний. Ніжка спорогона до 2 см, пурпурова. Коробочка прямостояча або похила, довгаста. Кришечка конічна, загострена. Спори дрібні, жовті, гладенькі.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Охороняється в Карпатському НПП. Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Бачурина, Мельничук, 2003.

Автор: В. М. Вірченко
Малюнок: А.В. Білоусова

ПТЕРОГОНИЙ ГРАЦІОЗНИЙ

Pterogonium gracile (Hedw.) Sw.

Родина Левкодонтіві — Leucodontaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Реліктовий (третинний) вид.

Ареал виду та його поширення в Україні
Європа, Кавказ, Пд.-Зх. Азія, Африка, о-ви Азорські, Канарські, Мадейра, Мадагаскар, Пн. Америка (Каліфорнія). Трапляється на Пд. березі Криму (окол. м. Алупки, г. Аю-Даг), масив Кара-Даг (хр. Карагач, Хоба-Тепе), ущелина Кая-Кошла). Адм. регіони: Кр.

Чисельність та структура популяцій
Росте звичайно невеликими скупченнями або окремими стеблами серед інших мохів.

Причини зміни чисельності
Не з'ясовані.

Умови місцезростання
Затінені безвапнякові скелі та камені.

Загальна біоморфологічна характеристика
Дернинки нещільні, оливково-зелені або коричневі. Вторинні стебла 2–5 см заввишки, у верхній частині деревоподібно розгалужені, гілки зігнуті, сережкоподібно обліснені. Листки широкояйцеподібні, нескладчасті, вгорі з гостропилчастими краями. Жилка коротка, вилчата (звичайно чотирироздільна). Дводомна рослина. Спорогони утворюються рідко. Розмножується переважно вегетативним способом.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Охороняється на території Карадазького ПЗ, ландшафтного заказника «Аю-Даг». Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Бачурина, 1954; Партика, 1986; ЧКУ, 1996.

Автор: Л. Я. Партика
Малюнок: А.В. Білоусова

НЕКЕРА МЕНЗИСА

Neckera menziesii Drumm.

(*Metaneckera menziesii* (Drumm.) Steere)

Родина Некерові — Neckeraceae

Природоохоронний статус виду

Рідкісний.

Наукове значення

Раритетний середземноморський вид.

Ареал виду та його поширення в Україні

Центральна та Пд. Європа, Кавказ, Пд.-Зх. Азія (Туреччина), Пн. Африка, Пн. Америка (Каліфорнія). Знайдено в Гірському Криму: масив Карабі-яйла, печера Бузлук; Кримський природний заповідник, Пд. берег (г. Аю-Даг). Адм. регіони: Кр.

Чисельність та структура популяцій

Трапляється окремими невеликими дернинками.

Причини зміни чисельності

Не з'ясовані.

Умови місцезростання

Затінені вапнякові скелі.

Загальна біоморфологічна характеристика

Дернинки зелені або темно-зелені, слабкоблискучі. Вторинні стебла до 10–15 см завдовжки, перисторозгалужені, з численними парафіліями. Листки симетричні, язикоподібні, на верхівці заокруглені або тупозагострені, глибоко поперечнохвилясті, від середини до верхівки тонкозубчасті. Жилка проста або вгорі нерівно-вилчаста. Коробочка занурена в перихецій або трохи виступає з нього.

Двостаткова рослина. Розмножується вегетативно та спорами.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Охороняється в Кримському ПЗ та ландшафтному заказнику «Аю-Даг». Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Абрамова, 1965; Сапегин, 1910; ЧКУ, 1996; Steere, 1967.

Автор: Л. Я. Партика
Малюнок: А.В. Білоусова